

Николай Якутскай 105 сыла

Сэтинньи 22 күнэ, 2013 сыл

Николай Гаврилович Золотарев- Николай Якутскай

Саха народнай
суруйааччыта,
Улэ Кыьыл Знамята,
Норуоттар
дoБордоьууларa,
Бочуот Знага
орденнар
кавалердара, ССРС
суруйааччыларын
Соьуун чилиэнэ

Суруйааччы туьунан

- Николай Якутскай 1908 с. сэтинньи 22 кунугэр Харбалаах нэьилиэгэр торообутэ. 1919 с. Харбалаах начальнай оскуолатыгар уорэнэ киирэр. Булуу куоратын 2 сьууохтээх оскуолатын уорэнэн бутэрэн, Владивосток куоракка Кыьыл Армия командирдарын оскуолатыгар уорэнэ киирэр.

Суруйааччы туьунан

- 1930 с. ситийиилээхтик (с отличием) уорэнэн бутэрэр. Молдавияба пограничной чаастарга сулууспалыыр. 1938 с. демобилизацияланан баран пропагандист- агитаторынан улэлиир. 1941 с. Саха сиригэр эргиллэн кэлэр. Сэрии сылларыгар партийнай пропагандист быьыытынан улуустары кэрийэн дакылаат, лекция аабар.

Суруйааччы туьунан

- 1956 с. М.Горькай аатынан Москватаабы Литературнай институт Урдуку литературнай курстарын уорэнэн бутэрэр.1948-1953, 1958-1961 сылларга суруйааччылар Союзтарын правлениетын председателинэн улэлиир.Кэлин «Хотугу сулус» уонна «Полярная звезда» сурунааллар кылаабынай редактордарынан улэлээбитэ.

Айар улэтэ

Молдавияба улэли сьлдьян Украина уонна Молдавия хаьыаттарыгар очеркалары бэчээттэтэрэ, «Особняк Любы Одесской» диэн очеркатыгар аан- бастаан Николай Якутскай диэн псевдонимынан илии баттыыр. Сахалыы бастакы айымньылары- «Куобах туохтан кутуруга суох буолбута», «Эьэлээх боро иирээннэрэ» остуоруйалара 1943 с. бэчээттэммиттэрэ. Бастакы бодон айымньыта- «Толко» роман 1 чааьа 1947 с. бэчээттэнэн тахсыбыта.

Оскуолаба корсууу

№2 оркуолаба корсууу, 1988 с.

Егор Неймохов, Петр Тобуруокап, Николай Якутский

80 сааьыгар турбут сэргэ аттыгар, Делекей алааска

Харбалаах тыатыгар

Суруйааччы чулуу айымньылары:

- **«Телке» роман – трилогия**

Сэьэннэрэ:

- **«Кемустээх уруйэ»**
- **«Алмааьы кердееччулэр»**
- **«Алмаас уонна таптал»**
- **«Маннайгы хамнас»**
- **«Адаба»**
- **«Аран уонна таптал»**
- **«Илин уонна арбаа»**
- **«Сутук»**

Суруйааччы о5олорго аналлаах айымньылары:

- «Маннайгы сааланыы»
- «Олох оскуолата»
- «Ойуур оскуолата»
- «Удьур5ай Батыр»
- «То5ус муора ула5атынан»
- «Эьэлээх Бере иирсээннэрэ»
- «Сир кыыьа»
- «Дьукээбил уота»
- «Кэ5э ороспуой»
- «Хотой до5оро»
- «Кыыллар до5ордоьуулары»
- «Балыка сааланыы»
- «Кыраьа» уо.д.а.

Суруйааччы кинигэлэрэ:

- 1943с – «Эьэлээх Бере иирсээннэрэ»
- 1947с – «Телке», «Харана туун»
- 1948с – «Кемустээх уруйэ»
- 1952с – «Сир»
- 1957с – «Алмааьы кердееччулэр»
- 1959с – «Телке», «Халаан сырдыыта»
- 1961с – «Дьукээбил уота»
- 1962с – «Сир кыыьа»
- 1964с – «Телке», «Кун тахсыыта»
- 1965с - «Хотой до5оро»
- 1966с – «То5ус муора ула5атынан»
- 1971с – «Арай биирдэ», уо.д.а.

Кини айымньылары

12 араас тылынан бэчээттэммиттэрэ:

- **Немецтии**
- **Английскайдыы**
- **Поляктыы**
- **Чехтии**
- **Латыштыы**
- **Украиналыы**
- **Белорустуу**
- **Молдавскайдыы**
- **Литовскайдыы**
- **Эстоннуу**
- **Кыргызтыы**
- **Казахтыы**
- **Тывалыы**
- **Индиялыы**

Улэ темата:

***Н.Якутскай оҕолорго
анаммыт айымньылар
оҕону иитиигэ
суолталара***

Улэ оноьуллубут биричинэтэ, то5оостоо5о:

- Биир дойдулаах суруйааччыбыт Н.Якутскай быйыл тереебутэ 100 сыла туолбутунан биир саастыылаах о5олорбор кини туьунан, айымньыларын туьунан билиьиннэри,
- Суруйааччы айымньылара о5ону иитэргэ араас еттунэн улахан кемелеехтерун ыйыы,
- Остуоруйалара о5ону угускэ уерэтэллэрин, элбэххэ иитэллэрин чопчулааьын.

Улэ сыала-соруга:

- Н.Якутскай о5олорго аналлаах айымньылара о5ону майгы-сигили, сир-майгы еттунэн иитигэ улахан суолталаахтарын ыйыы,
- О5ону кыра сааыттан сахалыы литература5а сыьыарыы,
- О5о5о тереебут норуотун улуу суруйааччыларын туьунан билиитэ эбиллэрин хаачыйыы,
- О5о5о тереебут улууьун биллиилээх дьонун туьунан билиитэ инники оло5ор улахан туьалаа5ын ейдетуу,
- О5о5о аа5ар дьо5уру инэри,
- О5о библиотека5а сылдьар интэриэьин кебутуу.

Улэбэр ырыппыт айымньыларым:

Айымньы	Сурун геройдар	Иитэр суолтата
«Ойуур оскуолата» остуоруйа	Мэник мэникчээн куобахчаан	Тереппуттэрин тылын истибэт, уерэххэ-билиигэ тардыспат о5о утуе кьи буолбат
«Кыыллар добордоьуулара» номох	Дружок –ыт Белянка-куобах	БелянкаДьиз уонна ойуур кыылларын куустээх добордоьуулара элбэххэ уерэтэр
«Ус ини-биилэр» номох	Ус уолаттар	Учугэй уонна куьабан еруттэртэн хаьан бабарар учугэйэ кыайар
«Кэ5э ороспуой» номох	Кэ5э ороспуой	Уоран –талаан утуе суолга уктэммэкин, утуе, чиэьинэй эрэ майгылаах буола улаатын

Улэ тумугэ:

- Николай Якутскай айымньыларын аахпыт хас биирдии о5о, улахан кьи угускэ итиллэн тахсар, элбэххэ уьуйулар, учугэйи-куьабаны араарарга уерэнэр.
- Айымньылары аахпыт хас биирдии улаатан эрэр о5о билинни олоххо элбэх билиилээх, урдук уерэхтээх эрэ буоллахха дьон кэксэтигэр тэннэ олоруохха себун ейдуур.
- Сымыйалыыр-албынныыр, кыраны-кыамматы баттыыр-атабастыыр, уерэххэ-билиигэ тардыспат, уорар-талыыр, дьонно куьабаны онорор олох сааттаах куьабан быьыы буоларын о5олор ейдуехтээхтэр.
- Онтон еруутун кулэ-уерэ сылдьар, дьонно учугэйи, туьалаабы онорор, бэйэ билиитин кун аайы урдэтэр-ханатар, олоххо утуе эрэ еттунэн кестер, тулалыыр эйгэ5э сырдык мичээри бэлэхтиир бастын-мааны быьыы буолара, мин саныахпар, саарбаба суох.
- Онон, о5олоор, уерэхпитигэр кыьаллыабын, элбэх билиилээх, кизн ейдеех, тулалыыр эйгэ5э угус туьалаах утуе дьон буола улаатыабын!

Бол5омто5ут

ИЪИН
баьыыбаларын!